

PROJEKT WSPÓLFINANSOWANY JEST ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO
W RAMACH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2014-2020.

PROJEKT BUDOWLANO-WYKONAWCZY INSTALACJI KOLEKTORÓW SŁONECZNYCH NA POTRZEBY PRZYGOTOWANIA CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ - ZESTAW 3-300

Inwestor: Gmina Wojcieszków
ul. Kościelna 46
21-411 Wojcieszków

Ja niżej podpisany na podstawie art. 20, ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010r
Nr 243, poz. 1623 z późniejszymi zmianami)

OŚWIADCZAM, ŻE

ww projekt został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami wiedzy technicznej.
Zawartość projektu budowlanego spełnia wymagania Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 kwietnia
2012r. w sprawie zakresu i formy dokumentacji projektowej, a dokumentacja projektowa jest kompletna z punktu
widzenia celu jakiemu ma służyć.

Projektant: mgr inż. Tomasz Wójtowicz
upr bud. LUB/0001/PWOS/11

mgr inż. Tomasz Wójtowicz
Uprawnienia budowlane do projektowania
i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń
w specjalności instalacyjnej w zakresie sieci, inst.
i urządzeń ciepłych, wentylacyjnych i gazowych wod.-kan.
Nr ewid. LUB/0001/PWOS/11

Sierpień 2019 r.

SPIS ZAWARTOŚCI

I.	Strona tytułowa.....	1
II.	Spis zawartości.....	2
III.	Opis techniczny.....	3
	1. Przedmiot i zakres opracowania.....	3
	2. Podstawy do opracowania.....	3
	3. Przeznaczenie.....	3
	4. Rozwiązanie projektowe.....	3
	5. Sprawdzenie instalacji.....	5
	6. Montaż.....	6
	7. Wytyczne ogólne dla Właściciela/użytkownika budynku.....	6
	8. Wytyczne branży elektrycznej i AKPiA.....	6
	9. Wytyczne branży konstrukcyjno - budowlanej.....	8
	10. Uwagi końcowe.....	9
	11. Obliczenie efektu energetycznego i ekologicznego.....	9
IV.	Część Rysunkowa	
	Rys. 1 Schemat technologiczny instalacji kolektorów słonecznych.....	10
IV.	Załączniki	
	1. Przedmiar Robót	11
	2. Kosztorys inwestorski	12
	3. Stwierdzenie przygotowania zawodowego oraz przynależność do PIIB projektanta	13
	4. Lista Beneficjentów objętych opracowaniem	15

OPIS TECHNICZNY

1. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest przedstawienie technicznego rozwiązania montażu instalacji kolektorów słonecznych, wspomagającej podgrzewanie wody dla potrzeb c.w.u. w budynku mieszkalnym. W niniejszym projekcie ujęto wytyczne konstrukcyjno-budowlane i elektryczne.

Niniejsze opracowanie nie obejmuje robót budowlanych, projektu doprowadzenia zasilania elektrycznego i uziemienia nowoprojektowanych urządzeń.

2. Podstawy do opracowania

- zlecenie i umowa z Inwestorem,
- uzgodnienia z Inwestorem,
- dane katalogowe producentów urządzeń
- wytyczne RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 dot. DZIAŁANIA 4.1 WSPARCIE WYKORZYSTANIA OZE,
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75 z 2003 r. z późniejszymi zmianami).
- obowiązujące inne przepisy, normy i normatywy w zakresie opracowanego tematu.

Nazwy i kody CPV robót budowlanych

09331100-9 – Kolektory słoneczne do produkcji ciepła,

45321000-3 – Izolacja cieplna,

45330000-9 – Roboty instalacyjne wodno-kanalizacyjne i sanitarne,

45300000-0 – Roboty instalacyjne w budynkach,

45111200-0 – Roboty w zakresie przygotowania terenu pod budowę i roboty ziemne

45331000-6 – Instalowanie urządzeń grzewczych, wentylacyjnych i klimatyzacyjnych.

Zakres projektowanych prac wg obowiązującej Ustawy Prawo Budowlane art. 29 ust.2 pkt 16 w związku z art. 30 ustawy z 7.07.1994 Prawo budowlane/Dz. U. z 2013r., poz 1409/ nie wymaga zgłoszenia ani pozwolenia na budowę.

Obszar oddziaływania obiektu dotyczy montażu instalacji solarnej w budynku mieszkalnym i mieści się w granicach działki Właściciela/Użytkownika budynku. Przewiduje się czasowe utrudnienia na nieruchomości w trakcie realizacji inwestycji. Nie przewiduje się utrudnień w trakcie eksploatacji budynku. Projektowana inwestycja nie będzie miała negatywnego wpływu na istniejącą zabudowę, infrastrukturę, stosunki własnościowe oraz na środowisko.

3. Przeznaczenie

Instalacja solarna będzie wspomagać przygotowanie ciepłej wody użytkowej w budynku mieszkalnym jednorodzinny zamieszkałym przez rodzinę liczącą do 6 osób. Projektowana instalacja solarna pracować będzie wyłącznie na potrzeby przygotowania ciepłej wody użytkowej istniejącego budynku.

4. Rozwiązanie projektowe

4.1. Układ kolektorów słonecznych:

Dobór kolektorów słonecznych

Liczba osób korzystających z instalacji CWU:

do 6

Jednostkowe zapotrzebowanie CWU:

45 l/osobę

Dobowe zapotrzebowanie CWU ogółem:

V = 270 l

Temperatura obliczeniowa CWU:

t = 55°C

Temperatura zasilania CWU:

tz = 10°C

Przyjęte straty na obiegu CWU:

r = 15%

Obliczeniowy średni uzysk z 1 m² kolektora:

Q_{kd} = 2,80 kWh/m²/doba

Ciepło do przygotowania CWU ze stratami:

Q_d = V * (t – tz) * 4,19 / 3600 * 1,15

Q_d = 270 * (55 – 10) * 4,19 / 3600 * 1,15 = 16,26 kWh/doba

Wymagana powierzchnia czynna kolektorów:

F_{ob} = 16,26 / 2,8 = 6,02 m²

Dla projektowanej instalacji słonecznej dobrano 3 kolektory o sumarycznej powierzchni apertury $F_k > F_{ob}$:

$$F_k = 3 \times 1,94 = 5,82 \text{ m}^2$$

Dobrano kolektor płaski o parametrach:

- Sprawność optyczna kolektora słonecznego η_0 odnosząca się do powierzchni apertury nie mniejsza niż 82,8%
- Powierzchnia apertury jednego kolektora nie mniejsza niż 1,93 m²
- Powierzchnia brutto jednego kolektora maksimum 2,5 m²
- Powłoka absorbera: Wysokoselektywna
- Współczynnik strat liniowych ciepła a_1 w odniesieniu do powierzchni apertury nie większy niż 3,9 [W/m²/K]
- Współczynnik strat nieliniowych ciepła a_2 nie większy niż 0,016 [W/m²/K²]
- Moc kolektora przy natężeniu promieniowania 1000 W/m² i różnicy ($T_m - T_a$) = 30K – min. 1350 W/m²

Kolektory słoneczne należy ukierunkować w stronę południa w miejscu najbardziej korzystnym z punktu widzenia operowania promieni słonecznych w skali roku, tj. miejsce niezacieniane, z ekspozycją zbieżną z kierunkiem padania promieni słonecznych i pochylić pod kątem 40°-50°(+/-5°) w stosunku do poziomu. Skierowanie kolektora w kierunku południowym (S) może być odchylone o kąt do 25° (w zakresie kąta SE-SW). Montaż kolektorów wykonać zgodnie z wytycznymi producenta.

4.2. Zasobnik c.w.u.

Do dobranej instalacji solarnej projektuje się dwuwężownicowy pionowy, podgrzewacz c.w.u. o minimalnych parametrach:

- pojemność magazynowa zasobnika: 300 dm³ +/- 3%,
- minimalne powierzchnie węzownicy kotłowej / solarnej 1,1m² / 1,4 m²
- dopuszczalna temperatura CWU: nie mniej niż 95°C,
- dopuszczalna temperatura pracy węzownic: nie mniej niż 110°C,
- dopuszczalne ciśnienie pracy (zasobnik / węzownice): nie mniej niż 10 bar / 10 bar,

W celu ograniczenia strat ciepłych zbiornik jest z zewnątrz ocieplony pianką bezfreonową PUR o grubości min. 55mm i współczynniku $\lambda \leq 0,028 \text{ W/(m}\cdot\text{K)}$. Wewnątrz zbiornik pokryty jest emalią ceramiczną zgodną z normą DIN 4753 (lub równoważną) i wyposażony w anodę tytanową.

Do podgrzewacza należy podłączyć zimną wodę z istniejącej instalacji, wyjście ciepłej wody do instalacji c.w.u., oraz cyrkulację, instalację solarną do dolnej węzownicy. Przewody należy prowadzić możliwie najkrótszą drogą. Podgrzewacz ten będzie pełnił funkcję podstawowego i jedyne zasobnika c.w.u., który połączony będzie z istniejącą instalacją c.w.u.

Projektowany zasobnik c.w.u. będzie wyposażony w dodatkową węzownicę, która zostanie podłączona do istniejącego układu pompowego źródła ciepła. Podłączenie należy wykonać zgodnie z zasadami podanymi przez producenta podgrzewacza. Druga węzownica zasobnika oraz podłączenie jej do istniejącego źródła ciepła jest kosztem nie kwalifikowany w ramach RPO Województwa Lubelskiego.

W przypadku braku alternatywnego źródła ciepła zasobnik c.w.u. zostanie wyposażony w grzałkę elektryczną, której koszt nie jest kwalifikowany w ramach RPO Województwa Lubelskiego.

4.3. Grupa pompowa

Dla potrzeb projektowanej instalacji solarnej dobrano grupę pompową dwudrogową, która wymuszać będzie przepływ nośnika ciepła w obiegu hydraulicznym kolektorów i podgrzewacza c.w.u. Grupa pompowa sterowana jest przez regulator solarny dedykowany dla tego typu układów.

Grupa pompowa powinna posiadać:

- pompę elektroniczną obiegu solarnego o wskaźniku EEI $\leq 0,20$,
- zawór bezpieczeństwa 6 bar,
- zawory zwrotne, zawory odcinające oraz termometry na pionach zasilenia i powrotu,
- armaturę do napełniania
- manometr 0-6 bar,
- rotametr o zakresie regulacji 2-14l/min,
- separator powietrza z odpowietrznikiem,
- obudowę w postaci odpowiednio profilowanej izolacji termicznej.

4.4. Zabezpieczenia, przewody i armatura

Dobór naczynia przeponowego dla obiegu płynu solarnego instalacji.

Pojemność cieczowa obiegu płynu solarnego instalacji:	$V_{inst} = 20 \text{ dm}^3$
Wskaźnik początkowej pojemności naczynia przeponowego:	$a = 0,015$
Wskaźnik rozszerzalności objętościowej nośnika ciepła:	$b = 0,067$
Pojemność cieczowa kolektorów:	$V_{kol} = 3 \times 1,2 = 3,6 \text{ dm}^3$
Ciśnienie otwarcia zaworu bezpieczeństwa:	$p_{dop} = 6 \text{ bar}$
Ciśnienie maksymalne instalacji obiegu płynu solarnego:	$p_{max} = p_{dop} - 0,5 \text{ bar}$
Ciśnienie hydrostatyczne wynikające z wysokości instalacji:	$p_{stat} = 0,8 \text{ bar}$
Nadwyżka ciśnienia statycznego w naczyniu:	$p_1 = 1,5 + p_{stat}$
Pojemność obliczeniowa naczynia przeponowego:	$V_c = [V_{inst} * (a+b) + V_{kol}] * (p_{max} + 1) / (p_{max} - p_1)$
	$V_c = [20 * (0,015+0,067) + 3,6] * 6,5/3,2$
	$V_c = 10,64 \text{ dm}^3$

Do kompensacji rozszerzalności objętościowej nośnika ciepła w obiegu kolektorowym dobrano naczynie przeponowe do glikolu o pojemności nie mniejszej niż 18 dm^3 , przeznaczone do słonecznych instalacji grzewczych, o dopuszczalnym ciśnieniu pracy nie mniejszym niż 8 bar oraz dopuszczalnej temperaturze pracy nie mniejszej niż $+110^\circ\text{C}$.

Dobór naczynia przeponowego do podgrzewacza cwu.

Wielkość naczynia przeponowego dla podgrzewacza dobrano przy założeniu, że woda w podgrzewaczu nie przekroczy temperatury 85°C . Dobrano naczynie przeponowe o pojemności nie mniejszej niż 35 dm^3 , o dopuszczalnym ciśnieniu pracy nie mniejszym niż 10 bar oraz dopuszczalnej temperaturze pracy nie mniejszej niż $+99^\circ\text{C}$.

Dobór orurowania

Do przesyłu czynnika roboczego (roztwór wodny glikolu propylenowego) należy zastosować elastyczne orurowanie ze stali nierdzewnej o grubości ścianki min $0,18 \text{ mm}$ i maksymalnym ciśnieniu roboczym 10 bar. Przewody obiegu glikolowego izolować otuliną z włókien poliestrowych o grubości min. 13 mm i odpornej na temperaturę do $+230^\circ\text{C}$.

Otulina przewodów solarnych winna być zabezpieczona przed uszkodzeniami mechanicznymi i szkodnikami osłoną w postaci płaszcza PCV odpornego na działanie promieniowania ultrafioletowego. Jeżeli kolektory montowane będą na gruncie orurowanie wraz z izolacją należy prowadzić dodatkowo w rurze osłonowej PCV.

Podłączenie drugiego źródła ciepła do górnej węzownicy można wykonać ze stali, miedzi lub rury elastycznej nierdzewnej. Rurociągi zimnej i ciepłej wody oraz cyrkulacji wykonać z rur PP dopuszczonych do stosowania w budownictwie i do wody pitnej o dopuszczalnym ciśnieniu roboczym min. PN 10 i temp. roboczej 60°C . Wszystkie przewody instalacji wody ciepłej i cyrkulacji zaizolować pianką polietylenową gr. min. 9 mm .

Dobór płynu solarnego (nośnika ciepła)

Instalacja solarna wypełniona będzie wodnym roztworem glikolu propylenowego o temperaturze krystalizacji / krzepnięcia nie wyższej niż -35°C . Mieszanina biodegradowalna powinna posiadać w swoim składzie zestaw inhibitorów gwarantujących właściwości przeciwkorozyjne. Płyn powinien posiadać atest higieniczny.

Armatura instalacyjna

Na wyjściu CWU z zasobnika należy zastosować pętlę mieszającą z zaworem termoregulacyjnym antyoparzeniowym o zakresie regulacji temp. $35-65^\circ\text{C}$ i max temp. medium 95°C . Na dopływie zimnej wody zastosować zawory odcinające, zawór redukcyjny, zawór bezpieczeństwa o średnicy dolotowej $3/4"$ o ciśnieniu otwarcia 6 bar, $d_0=14 \text{ mm}$, oraz zawór spustowy przy podgrzewaczu. Ciśnienie spoczynkowe przed zaworem bezpieczeństwa (zabezpieczenie podgrzewacza ciepłej wody) może przekroczyć 80% jego ciśnienia otwarcia, dlatego należy zamontować reduktor ciśnienia. Reduktor ciśnienia należy bezwzględnie zamontować w każdej instalacji.

Zaprojektowano reduktor ciśnienia o następujących parametrach:

- możliwość regulacji nastawy,
- ciśnienie wejściowe – max. 25 bar,
- ciśnienie wyjściowe – $1,5 - 6 \text{ bar}$,
- pozycja montażu – dowolna

Układ obiegu płynu solarnego zabezpieczony będzie zaworem bezpieczeństwa o średnicy dolotowej 1/2" i ciśnieniu otwarcia 6bar, $d_0=12\text{mm}$, zabudowanym w grupie solarnej. Przed zaworem bezpieczeństwa nie wolno stosować żadnych zaworów odcinających przepływ czynnika.

5. Sprawdzenie instalacji

Po zmontowaniu kompletnej instalacji należy wykonać jej płukanie i przeprowadzić próbę szczelności wszystkich wykonanych instalacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podczas próby wszystkie zawory bezpieczeństwa oraz naczynia przeponowe powinny być odcięte.

6. Montaż

Montaż kolektorów wykonać zgodnie z wytycznymi producenta kolektorów. Do mocowania zastosować systemowe zestawy montażowe. Do montażu konstrukcji wsporczych należy używać systemowych kotew, kołków oraz wkrętów montażowych. Konstrukcja powinna być wykonana z materiałów niekorodujących z aluminium albo stali nierdzewnej.

Przewody instalacji solarnej wyprowadzić wolnym kanałem technologicznym lub wzdłuż ściany po zewnętrznej elewacji budynku. Wybrany wariant uzgodnić z właścicielem budynku.

Przewody z izolacją przebiegające w gruncie dodatkowo powinny zostać zabezpieczone przed wodą, wilgocią i gryzoniami, poprzez prowadzenie ich w rurach PVC w sposób uniemożliwiający uszkodzenia mechaniczne, zawilgocenie oraz tak, aby straty ciepła były jak najmniejsze.

Trasę przewodów solarnych wykonywać estetycznie. Prowadząc przewody należy układać je prostopadle i równolegle do konstrukcji wsporczej oraz unikać dziurawienia połaci dachowej.

7. Wytyczne ogólne dla właściciela/użytkownika budynku:

Zgodnie z RPO Województwa Lubelskiego do obowiązków właściciela/użytkownika budynku prywatnego należy wykonanie i sfinansowanie:

- prac przygotowawczych koniecznych do wykonania w związku z montażem instalacji solarnej np. doprowadzenia instalacji ciepłej, zimnej wody, instalacji centralnego ogrzewania (w przypadku konieczności podłączenia górnej węzownicy) oraz instalacji elektrycznej z zabezpieczeniem i uziemieniem do pomieszczenia, w którym zostanie zamontowany zasobnik ciepłej wody i grupa pompowa.
- prac porządkowych (np. zapewnienie dojścia i możliwości montażu urządzeń solarnych)
- prac budowlanych niezbędnych do montażu instalacji solarnej (np. pogłębienia pomieszczeń, wykonania posadzek, cokołów pod zasobnik ciepłej, robót ziemnych, wykopów, konstrukcji wsporczych i fundamentów)
- pokrycie kosztów zakupu i montażu grzałki elektrycznej,
- pokrycie kosztów zakupu materiałów i podłączenia górnej węzownicy zasobnika z istniejącym źródłem ciepła,
- Obowiązkiem nałożonym na właściciela lub zarządcę budynku, wynikającym z ustawy Prawo Budowlane, jest użytkowanie budynku zgodnie z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywanie go w należytym stanie technicznym i estetycznym, a także poddawanie, w czasie jego użytkowania, okresowym kontrolom, polegającym na sprawdzeniu stanu sprawności technicznej i wartości użytkowej całego budynku, estetyki budynku oraz jego otoczenia.
- Obowiązek zapewnienia wymaganego stanu technicznego instalacji (urządzeń) piorunochronnych w budynku, zgodnie z wymaganiami Polskiej Normy, obciąża właściciela lub zarządcę budynku. Kontrole w zakresie dotyczącym instalacji elektrycznych i piorunochronnych powinny być przeprowadzane okresowo:
  - co najmniej raz w roku, polegające na sprawdzeniu stanu technicznej sprawności instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne lub niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania budynku,
  - co najmniej raz na 5 lat, polegające na badaniu instalacji elektrycznych i piorunochronnych, w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony przeciwporażeniowej, rezystancji izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.
  - do obowiązków właściciela lub zarządcy budynku, w zakresie zapewnienia wymaganego stanu technicznego instalacji elektrycznych, należy kontrola oprzewodowania, osprzętu, aparatury rozdzielczej i sterowniczej, urządzeń zabezpieczających oraz uziemienia, łączników instalacyjnych, gniazd wtyczkowych, bezpieczników topikowych, wyłączników nadprądowych, wyłączników ochronnych, różnicowoprądowych oraz odbiorników energii elektrycznej, stanowiących wyposażenie budynku

Kontrolę stanu technicznego instalacji elektrycznych i piorunochronnych powinny przeprowadzać osoby posiadające kwalifikacje wymagane przy wykonywaniu dozoru nad eksploatacją odpowiednich instalacji i urządzeń elektrycznych.

8. Wytyczne branży elektrycznej i AKPiA

8.1. Instalacja elektryczna

Grzałkę elektryczną oraz sterownik solarny należy podłączyć do zabezpieczonego obwodu gniazda elektrycznego, które zgodnie z przepisami Prawa Budowlanego **wykona użytkownik budynku we własnym zakresie**.

Zaleca się aby urządzenia instalacji solarnej wymagające zasilania podłączone były do gniazda elektrycznego 230V objętego ochroną dodatkową przed dotykiem pośrednim zrealizowaną za pomocą samoczynnego wyłączenia zasilania z wykorzystaniem urządzeń ochronnych (wyłączników przeciwporażeniowych różnicowoprądowych).

W przypadku instalacji elektrycznej wykonanej w układzie TN-C dla której nie ma możliwości zastosowania wyłączników przeciwporażeniowych różnicowoprądowych zaleca się wykonanie nowego obwodu zasilania gniazda 230V w układzie TN-C-S i zabezpieczenie go wyłącznikiem przeciwprzepięciowym różnicowoprądowym.

Role zabezpieczenia przeciążeniowego winien stanowić wyłącznik nadprądowy typu np. S301 C16A.

Dostosowanie instalacji elektrycznej do w/w zaleceń leży po stronie Właściciela lub Zarządcy budynku.

8.1.1 Instalacja połączeń wyrównawczych i uziemiających

Wykonanie instalacji solarnej na dachu budynku nie zwiększy w sposób zasadniczy zagrożenia spowodowanego wyładowaniami atmosferycznymi

Pomimo dokonania oceny ryzyka decyzję o konieczności wykonania instalacji odgromowej podejmuje Właściciel lub Zarządca budynku.

W celu przygotowania instalacji do obowiązujących przepisów należy w pomieszczeniu kotłowni (podgrzewacza ciepłej wody) wykonać główną szynę uziemiającą. Szyna ta winna mieć bezpośrednie połączenie np.. bednarką ZnFe 25x4mm do uziomu indywidualnego na zewnątrz budynku. Rezystancja uziemienia $R < 10 \Omega$.

Do tej szyny należy podłączyć wszystkie metalowe elementy - kocioł, podgrzewacz ciepłej wody, metalowe rury, itd. W tablicy głównej dokonać rozdziálu przewodu "PEN" na „PE” i „N”. Wspólną szynę połączyć z główną szyną uziemiającą przewodem LgY 10mm²

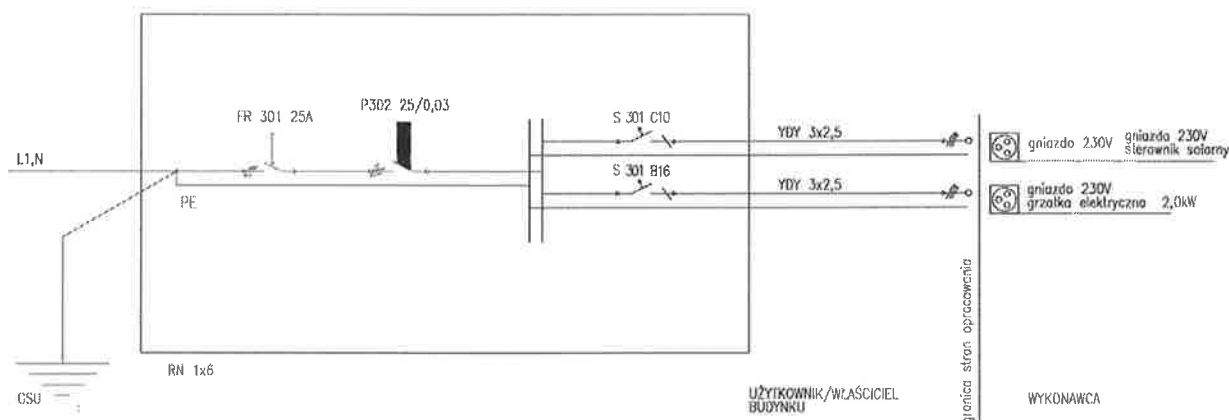
W przypadku istnienia w instalacji ochronnika przeciwprzepięciowego, można do niego podłączyć kolektory. W przeciwnym razie uziemienie instalacji wykonać za pomocą lokalnego uziemienia poprzez uziom indywidualny o wartości rezystancji uziemienia $R < 10 \Omega$.

W przypadku braku ochrony przeciwprzepięciowej istniejącej instalacji elektrycznej zaleca się zastosowanie indywidualnych bloków przeciwprzepięciowych przyłączanych do gniazda elektrycznego stanowiącego miejsce zasilania urządzeń instalacji solarnej. Ochronne bloki przeciwprzepięciowe dostarcza Użytkownik budynku.

Całość robót związanych z dostosowaniem istniejącej instalacji elektrycznej zlecić uprawnionemu

Biorąc pod uwagę wartość budynku z urządzeniami i bezpieczeństwo ludzi w nim mieszkających należałoby rozważyć konieczność wykonania instalacji ochrony odgromowej. Dobrym momentem oceny ryzyka może być 5-cio letni przegląd instalacji elektrycznej,

8.1.2. Schemat instalacji elektrycznej umożliwiający prawidłowe podłączenie instalacji solarnej

8.2. AKPiA

8.2.1 Sterownik

Zaprojektowany regulator elektroniczny sterować będzie pracą układu solarnego we współpracy z dodatkowym źródłem ciepła. Sterownik powinien posiadać następujące funkcje:

- posiadać wyświetlacz ciekłokrystaliczny umożliwiający bieżącą kontrolę parametrów układu,
- wyświetlanie wszystkich mierzonych temperatur mających wpływ na działanie regulatora (min 4 wejścia pomiarowe)
- zegar umożliwiający programowanie pracy alternatywnych źródeł pracy i działanie pompy cyrkulacyjnej, pozwalający na automatyczne uruchamianie urządzeń w wybranych przez użytkownika godzinach.
- licznik ciepła obliczający ilość ciepła uzyskanego z kolektora,
- tryb urlopowy nastawiany na okres przerw w normalnym użytkowaniu instalacji,
- sygnalizację stanów alarmowych
- port komunikacyjny umożliwiający łączność z innymi urządzeniami,
- ochronę zasobnika przed przegrzaniem oraz możliwością pojawienia się bakterii Legionella poprzez okresową automatyczną sterylizację,
- ochronę kolektora przed przegrzaniem i zamarzaniem,

9. Wytyczne branży konstrukcyjno-budowlanej

9.1. Opis rozwiązań projektowych

Montaż instalacji solarnych na dachach lub ścianach budynków powinien uwzględniać uwarunkowania konstrukcyjne. Sposób montażu tak należy dobrać aby nie powodował osłabienia konstrukcji budynku. Sposób montażu urządzeń zgodnie z wytycznymi producenta. Lokalizację zestawów solarnych uzgodnić z właścicielem budynku. Całość instalacji wykonać zgodnie z częścią rysunkową i opisową projektu. Prace montażowe wykonywać zgodnie z obowiązującymi przepisami BHP i przeciwpożarowymi.

Wszelkie przejścia instalacyjne przez połacie dachu należy wykonać jako szczelne zabezpieczone przed czynnikami zewnętrznymi, zabezpieczone dodatkowo systemowymi bitumicznymi taśmami dekarскими.

Należy zastosować jeden ze wskazanych sposobów montażu. Dopuszcza się inne sposoby montażu kolektorów słonecznych do podłoża, zgodne ze sztuką budowlaną.

Sposoby przejść przez dachy:

- wolny kanał technologiczny,
- dach z blacho-dachówki – stosować przejścia pod gąsiorem w kalenicy lub kominkami systemowymi wentylacyjnymi,
- dach z dachówki cementowej, ceramicznej, – stosować przejścia pod gąsiorem w kalenicy lub poprzez dachówki wentylacyjne.

Należy zastosować jeden ze wskazanych sposobów montażu. Dopuszcza się inne sposoby montażu kolektorów słonecznych do podłoża, zgodne ze sztuką budowlaną.

Sposoby montażu kolektorów solarnych do podłoża:

- dach – podłoże betonowe: konstrukcja pod kolektory solarne kotwiona za pomocą śrub do betonu,
- dach – podłoże drewniane: konstrukcja pod kolektory solarne kotwiona za pomocą śrub do drewna lub śrubami przy otworach przelotowych,
- dach – podłoże z dachówki cementowej, ceramicznej: konstrukcja pod kolektory solarne mocowana za pomocą uchwyty hakowych pod dachówkę i kotwionych wkrętami do krokwi,
- ściana – konstrukcja pod kolektory solarne kotwiona w zależności od podłoża, np. kołkami do gazobetonu, cegły, itp.
- grunt – konstrukcja pod kolektory solarne kotwiona za pomocą śrub do betonu do płyt obciążnikowych układanych na podsypce żwirowej lub do stóp betonowych.

Przewiduje się montaż projektowanych kolektorów słonecznych poprzez systemowe uchwyty oraz konstrukcje które służą do montażu kolektorów na wybranej powierzchni. Umożliwiają m.in. montaż kolektorów na dachach o dowolnym nachyleniu i materiale pokrycia dachowego, na ścianach budynków, tarasach oraz na gruncie. Wybór rodzaju mocowania zależy od pochylenia względem płaszczyzny, na której montowane są kolektory.

Uchwyty oraz konstrukcje uniwersalne projektuje się jako wykonane z materiałów niekorodujących, tj. z profili aluminiowych oraz haków ze stali ocynkowanej, lakierowanej proszkowo, a w przypadku konstrukcji stóp

wsporczych ze stali nierdzewnej. Elementy połączeniowe (śruby, nakrętki, itp.) wykonane będą ze stali nierdzewnej.

10. Uwagi końcowe

- Wykonawca powinien zamontować zestawy solarne w oparciu o kolektory słoneczne płaskie o parametrach eksploatacyjnych udokumentowanych badaniami wykonanymi przez niezależne od producenta instytucje badawcze. Zastosowane kolektory słoneczne mają spełniać wymogi normy PN EN 12975
- Wszystkie kolektory powinny pochodzić od jednego producenta.
- Wszystkie parametry muszą być potwierdzone sprawozdaniem z badań wydanym przez niezależną jednostkę badawczą w zakresie normy PN EN 12975 oraz posiadać certyfikat Solar Keymark lub równoważny."
- Użyte w dokumentacji projektowej znaki towarowe materiałów i urządzeń należy traktować jako rozwiązania techniczne umożliwiające realizację pozostałych elementów obiektu. Mogą one być zastąpione innymi rozwiązaniami technicznymi, materiałami i urządzeniami o równoważnych lub lepszych parametrach pod warunkiem dokonania i przedstawienia Zamawiającemu ponownych obliczeń technicznych potwierdzających możliwość takiej zamiany oraz dostosowania pozostałych elementów obiektu związanych z zastosowanymi zamiennikami bez utraty przewidzianego standardu obiektu i jakości robót.

11. OBLICZENIE EFEKTU ENERGETYCZNEGO I EKOLOGICZNEGO

Dane przyjęte do obliczeń:

Roczna ilość ciepła do przygotowania CWU ze stratami: $Q_r = 365 \text{ dni} \times 16,26 \text{ kWh/d} \times 0,0036 = 21,36 \text{ GJ/r}$

Przyjęta średnioroczna sprawność wytwarzania w kotle węglowym: $\eta_{k\acute{s}r} = 60\%$

Wartość opałowa paliwa (węgiel kamienny):

$W_o = 22\,000 \text{ kJ/kg} = 0,022 \text{ GJ/kg}$

$Q_d = 16,26 \text{ kWh/doba} = 0,058536 \text{ GJ/d}$

$M_o = Q_d / W_o : 60\% = 2,661 : 60\% \times 365 / 1000 = 1,619 \text{ ton/r}$

Wymagana roczna ilość paliwa na CWU:

Wskaźnik emisji CO₂, kg/Mg: $r_{CO_2} = 1\,850$

Wskaźnik emisji SO₂, kg/Mg: $r_{SO_2} = 16,32$

Wskaźnik emisji NO_x, kg/Mg: $r_{NO_x} = 2,2$

Obliczenie efektu energetycznego:

- Moc zainstalowana energii ze źródeł odnawialnych: $P_1 = 3 \times 1,360 / 1000 = 0,004 \text{ MW}$

Obliczenie efektu ekologicznego:

Roczny stopień pokrycia przygotowania CWU przez instalację solarną: **58%**

Wskaźnikowa roczna ilość zaoszczędzonego paliwa: $M_1 = M_o \times 58\% = 0,939 \text{ ton/r}$

- Roczne ograniczenie emisji CO₂ do atmosfery, t/rok:

$$Er_{CO_2} = M_1 \cdot r_{CO_2} / 1000$$

$$Er_{CO_2} = 1,737 \text{ ton/r}$$

- Roczne ograniczenie kwaśnych emisji do atmosfery (łącznie SO₂ i NO_x):

$$Er_{SO_2, NO_x} = (M_1 \cdot r_{SO_2} + M_1 \cdot r_{NO_x}) / 1000$$

$$Er_{SO_2, NO_x} = 0,0174 \text{ ton/r}$$

- Procentowe roczne ograniczenie emisji CO₂ do atmosfery CO₂, %:

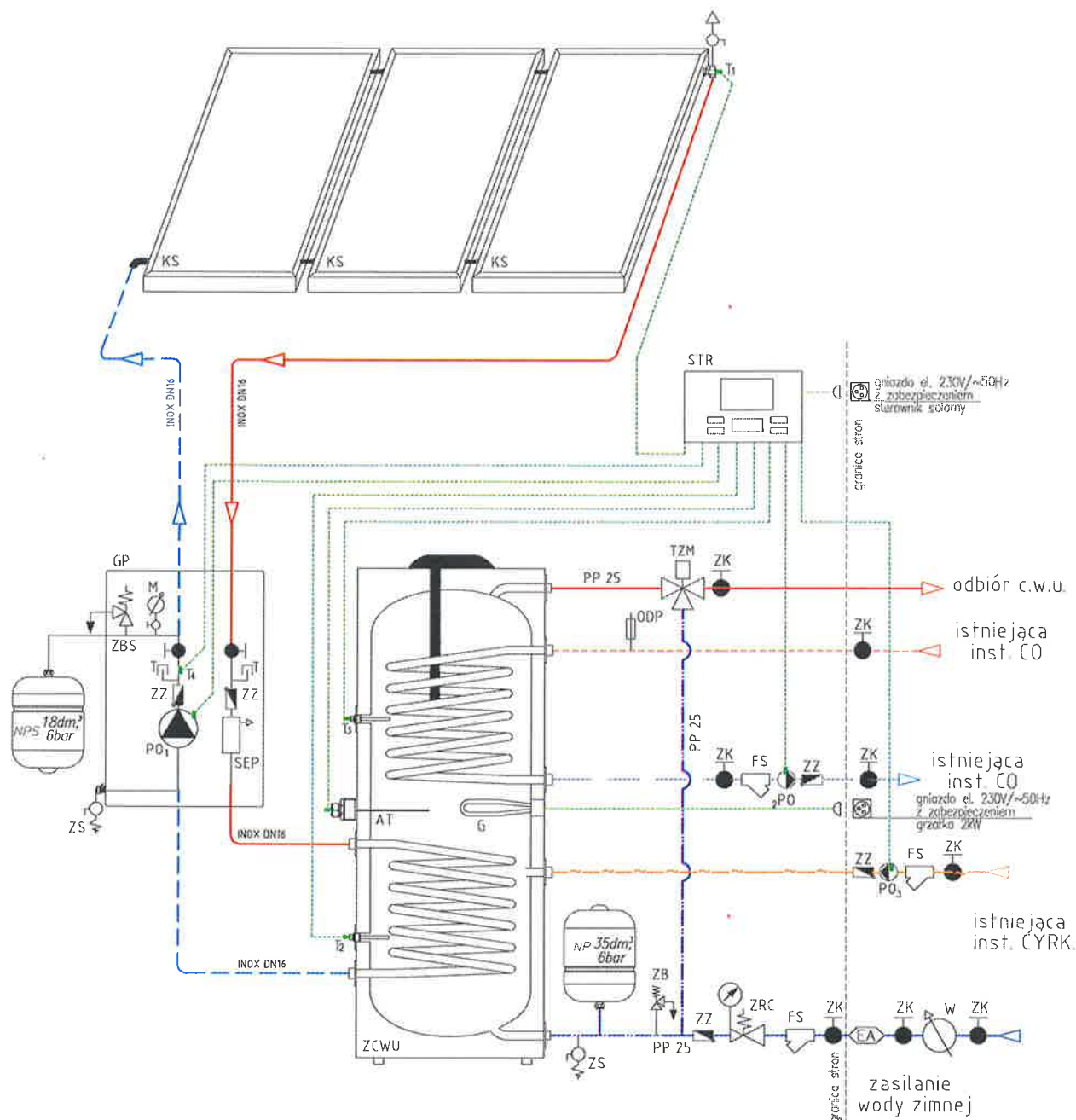
$$Er_{CO_2, \%} = M_1 / M_o \cdot 100$$

$$Er_{CO_2, \%} = 58\%$$

- Procentowe roczne ograniczenie kwaśnych emisji do atmosfery (łącznie SO₂ i NO_x):

$$Er_{SO_2, NO_x, \%} = M_1 / M_o \cdot 100$$

$$Er_{SO_2, NO_x, \%} = 58\%$$

OBJAŚNIENIE SYMBOLI:

KS - kolektor słoneczny
 ZCWU - zasobnik ciepłej wody użytkowej 300dm³
 NPS - naczynie przeponowe solarne 18dm³
 NP - naczynie przeponowe wodne 35dm³
 ZB - zawór bezpieczeństwa 6bar, 1/2"
 TZM - termostacyjny zawór mieszający 3/4"
 ZK - zawór kulowy
 ZS - zawór odcinający spustowy ze złączką do węża
 ZZ - zawór zwrotny
 FS - filtr siatkowy
 PO - pompa obiegowa
 ODP - odpowietrznik
 STR - sterownik solarny
 GP - dwudrogowa grupa pompowa
 ZBS - zawór bezpieczeństwa inst. solarnej 6bar, 1/2"
 SEP - separator powietrza
 ZRC - zawór redukcyjny ciśnienia wody z manometrem
 AT - anoda tytanowa
 G - grzałka
 EA - zawór zwrotny antyskażeniowy
 W - wodomierz

OZNACZENIA PRZEWODÓW:

— Zasilanie zasobnika z instalacji solarnej
 — Powrót z zasobnika na kolektory instalacji solarnej
 — Instalacja wody zimnej
 — Instalacja ciepłej wody użytkowej na obiekt
 — Instalacja cyrkulacji ciepłej wody
 - - - Podłączenie górnej węzownicy do CO - zasilanie
 - - - Podłączenie górnej węzownicy do CO - powrót
 ..... instalacje elektryczne 230V oraz automatyki sterującej

Poszczególne elementy schematu instalacji mogą zmieniać swoją lokalizację (w tym kolejność montażu) lub mogą zostać usunięte, co jest uzależnione od istniejącej instalacji beneficjenta.

Inwestor	Gmina Wojcieszków, ul. Kościelna 46, 21-411 Wojcieszków		
Temat	„Energia odnawialna dla Gminy Wojcieszków”		
Projektant	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Data
	mgr inż. Tomasz Wójtowicz	LUB/0001/PW0S/11	wrzesień 2019
Rysunek	Schemat instalacji kolektorów słonecznych zestaw 3-300		Nr rys. 1

PRZEDMIAR ROBÓT INSTALACJI KOLEKTORÓW SŁONECZNYCH NA POTRZEBY PRZYGOTOWANIA CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ
ZESTAW 3-300

Lp.	Podstawa	Opis	jedn. obm.	Obmiar	Cena jedn.	Wartość netto	VAT 8%*	Wartość brutto
1	KNR K-05 0402-01	Dostawa i montaż kolektorów słonecznych zgodnych z dok. Projektową	szt.	3	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
2	KNNR 7 0206-04	Zestaw do montażu dwóch kolektorów słonecznych wykonany z niekorodującego materiału	kpl	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
3	KNNR 4 0506-02	Montaż pojemnościowego podgrzewacza wody z dwoma węzownikami, o poj. 300 dm ³ , emaliowanego, z anodą tytanową, o grubości izolacji min 53 mm pokrytej dodatkowym płaszczem ochronnym	szt.	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
4	KNNR 4 0511-08	Montaż przeponowego naczynia wzbiorczego do c.w.u. o pojemności 35 dm ³ , 10 bar wraz z uchwytyami montażowymi	szt.	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
5	KNNR 4 0511-08	Montaż przeponowego naczynia wzbiorczego do instalacji glikolowej o poj. 18 dm ³ , 10 bar wraz z uchwytyami montażowymi	szt.	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
6	KNNR 4 0132-02	Termostatyczny zawór mieszający o śr. nominalnej 20 mm,	szt.	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
7	KNNR 4 0524-01	Montaż zaworu bezpieczeństwa o najmniejszej średnicy kanału dolotowego 1/2" i ciśnieniu otwarcia 6 bar	szt.	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
8	KNR 7-07 0102-01 analogia	Montaż grupy pompowej dwudrogowej (zasilanie i powrót) wyposażonej w: pompę elektroniczną obiegu solarnego EEI ≤ 0,20, zawór bezpieczeństwa 6 bar, zawory zwrotne, zawory odcinające oraz termometry na pionach zasilania i powrotu, armaturę do napełniania, manometr 0-6 bar, separator powietrza z odpowietrznikiem, obudowę w postaci odpowiednio profilowanej izolacji termicznej.	szt.	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
9	KNR 7-08 0801-01 analogia	Montaż systemu automatycznego sterowania wyposażonego w sterownik mikroprocesorowy z wyświetlaczem ciekłokrystalicznym: umożliwiającą bieżącą kontrolę parametrów pracy układu, wyświetlającym wszystkie mierzone temperatury mające wpływ na działanie regulatora (min 4 wejścia pomiarowe), posiadający zegar umożliwiając programowanie pracy alternatywnych źródeł pracy i działanie pompy cyrkulacyjnej, pozwalający na automatyczne uruchamianie urządzeń w wybranych przez użytkownika godzinach, licznik ciepła obliczający ilość ciepła uzyskanego z kolektora, tryb urlopowy nastawiany na okres przerwy w normalnym użytkowaniu instalacji, sygnalizację stanów alarmowych, port komunikacyjny umożliwiający łączność z innymi urządzeniami, ochronę zasobnika przed przegrzaniem oraz możliwością pojawienia się bakterii Legionella poprzez okresową automatyczną sterylizację, ochronę kolektora przed przegrzaniem i zamarzaniem,	szt.	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
10	KNNR 4 0403-05 analogia	Rurociągi w instalacjach grzewczych stalowe z rur ze stali nierdzewnej Dn 16 mm o połączeniach zaciskanych na ścianach w budynkach	mb	53	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
11	Kalkulacja indyw.	Instalacja sterowania i zasilania wraz z układem AKPIA układu solarnego (okablowanie zespołu sterującego pracą układu solarnego i pompowego, czujniki temperatury zewnętrznej, sterowanie i zasilanie pompą obiegu solarnego i sterownika, kabel YKY 3*1,5 ; peszel ; korytka instalacyjne)	kpl	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
12	KNR 2-15 0404-01 analogia	Próby szczelności instalacji glikolowej, instalacji wodociągowej w budynkach mieszkalnych	kpl	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
13	Kalkulacja indyw.	reduktor ciśnienia, zawory kulowe odcinające, spustowe, złączki, rury	kpl	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
14	KNR 7-24 0509-01	Napełnianie urządzeń i instalacji roztworem glikolu propylenowego o temperaturze krystalizacji / krzepnięcia nie wyższej niż -35°C.	dm ³	37	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
15	KNNR 4 0529-01 analogia	Uruchomienie instalacji solarnej,	kpl	1	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł
razem za zestaw						0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł

* w przypadku instalacji zainstalowanej na gruncie lub nie związanej bezpośrednio z budynkiem mieszkalnym zastosować stawkę podatku VAT 23%

mgr inż. Tomasz Wójtowicz

Lprowne i znowane do projektowania
i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń
w szczególności instalacji w zakresie sieci, inst.
i urządzeń cieplnych, wentylacyjnych, gazowych, wod.-kan.

Nr ewid. LUB/0001/PWOS/11